

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
El. p. finmin@finmin.lt;
brigita.baciulyte@finmin.lt

2022-08- Nr. 36P-
Į 2022-07-27 Nr. (14.14Mr-03)-6K-2204592

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 22-4957(2), 22-4928(2) DERINIMO

Teisėjų taryba, susipažinusi su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 61³ straipsnio įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 22-4957(2) (toliau – Nutarimo projektas), teikia žemiau išdėstytas pastabas dėl Nutarimo projektu Lietuvos Respublikos Seimui teikiamo Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 61³ straipsniu įstatymo projekto Nr. 22-4958(2) (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projektu siūloma nustatyti teisę Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – VMI) priimti sprendimą, kuriuo interneto prieigos paslaugų teikėjams duodamas privalomas nurodymas panaikinti galimybę pasiekti duomenis teikiančio platformos operatoriaus interneto svetainę, platformos operatoriui nesilaikant Įstatymo projekto 61³ straipsnio 3 bei 4 dalyse nustatytų prievolių.

Pažymėtina, kad Įstatymo **projekte siūlomos priemonės gali tiesiogiai varžyti skirtingų grupių subjektų teises**: interneto platformos operatoriaus, naudojantis interneto platforma paslaugas teikiančių subjektų, naudojantis interneto platforma paslaugas gaunančių subjektų bei interneto prieigos paslaugos teikėjų. Įstatymo projekte **nėra aiškiai apibrėžtas šių asmenų teisių statusas ir prielaidos efektyviam pažeistų teisių gynimui**, o tai neatitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) plėtojamos jurisprudencijos. Atkreiptinas dėmesys, kad byloje *Vladimir Kharitonov prieš Rusiją* (Nr. 10795/14, 2020-06-23) EŽTT nagrinėjo klausimą, susijusį su valstybės valdžios institucijos sprendimu užblokuoti prieigą prie interneto svetainės, kurioje buvo paskelbtas neteisėtas turinys. EŽTT šioje byloje konstatavo, jog prieš pritaikant interneto svetainės blokavimo nurodymą nebuvo atliktas jo poveikio vertinimas (43 pastraipa), o tai yra viena iš aplinkybių, kodėl jis buvo pripažintas nesuderinamu su Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija. Įstatymo projekto 61³ straipsnio 3 dalyje numatoma, kad prašyme dėl sprendimo patvirtinimo turi būti nurodytas įtariamą pažeidimą padariusio asmens pavadinimas, jeigu jis žinomas, įtاريو pažeidimo pobūdis ir veiksmai, kuriuos numatoma atlikti, interneto svetainės, prie kurios prašoma panaikinti prieigą, tikslus adresas, tačiau **nėra įtvirtinta, jog prašyme turėtų būti nurodytas interneto paslaugų teikėjui teikiamo privalomo nurodymo poveikio vertinimas** (nei jo proporcingumo aspektu, nei dėl padarinių tretiesiems asmenims, kurie neįvykdė jokio teisės pažeidimo, nei kitais reikšmingais aspektais). Atitinkamai, siūlomas įtvirtinti teisinis reguliavimas yra tikslintinas.

LIETUVOS
TEISMAI

Aptariamo teisinio reguliavimo kontekste reikšmingas *Kharitonov prieš Rusiją* byloje priimtas sprendimas: teisinis reguliavimas nenumatė, jog blokuojant prieigą prie interneto platformos valstybės institucijos **privalėtų informuoti trečiuosius asmenis, kurių teises gali varžyti blokavimo nurodymas** (44 pastraipa). Įstatymo projekte nėra nustatytas suinteresuotų asmenų (internetu platformos operatoriaus, naudojantis internetu platforma paslaugas teikiančių subjektų, naudojantis internetu platforma paslaugas gaunančių subjektų bei interneto prieigos paslaugos teikėjų) dalyvavimas teisiniuose procesuose, kurie gali reikšmingai suvaržyti jų teises, ar apskritai informavimas apie šiuos procesus. Dėl to asmenų ūkinės veiklos laisvė ar saviraiškos laisvė gali būti suvaržyta netikėtai, sukelti žymius nuostolius.

Įstatymo projekte numatyta teisė VMI teikti interneto paslaugų teikėjams nurodymą panaikinti galimybę pasiekti duomenis teikiančio platformos operatoriaus interneto svetainę, esant Įstatymo projekte nustatytiems pagrindams (operatoriaus neužsiregistravimas ar pareigos teikti informaciją apie pardavėjus neįvykdymas), gali sukelti reikšmingus neigiamus padarinius tretiesiems asmenims, kurie tinkamai laikosi teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir veikia apdairiai bei rūpestingai (pavyzdžiui, besinaudojantiems bendra svetainės prieglobos teise). Kartu su kitomis Įstatymo projekte numatytomis priemonėmis tai verčia abejoti dėl Įstatymo projektu siūlomo reguliavimo suderinamumo su proporcingumo principu bei draudimo varžyti asmens teises nesant tam įstatyme tinkamai apibrėžto pagrindo.

Įstatymo projektu taip pat siūloma įtvirtinti, kad VMI sprendimą dėl interneto prieigos paslaugų teikėjams duodamo privalomo nurodymo panaikinti galimybę pasiekti platformos operatoriaus interneto svetainę tvirtina Vilniaus apygardos administracinis teismas. Pažymėtina, jog Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra pateikiama argumentų, kodėl VMI priimtas sprendimas, kuriuo interneto prieigos paslaugų teikėjams duodamas privalomas nurodymas, visais atvejais turėtų būti patvirtinimas teismo proceso metu. Aptariamu reguliavimu yra plečiama Vilniaus apygardos administracinio teismo specialioji kompetencija (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 20 straipsnio 4 dalis). Atsižvelgiant į tai, jog siūlomas įtvirtinti teisinis reguliavimas atitinkamai lemtų Vilniaus apygardos administracinio teismo darbo organizavimo pokyčius bei didesnę darbo krūvį teismo teisėjams ir darbuotojams, taip pat į tai, kad privalomas nurodymas interneto paslaugų teikėjui blokuoti platformos operatoriaus interneto svetainės prieigą gali būti susijęs ir su trečiųjų asmenų teisių ribojimu, manytina, jog Įstatymo projekto 61³ straipsnio 3 dalimi siūlomas nustatyti 15 kalendorinių dienų terminas, per kurį Vilniaus apygardos administracinis teismas įpareigojamas išnagrinėti VMI prašyme nurodytas reikšmingas aplinkybes, nelaikytinas objektyviu ir pakankamu.

Be kita ko, pastebėtina, kad Įstatymo projekte nėra reglamentuojama skundo dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo nutarties, kuria atmestas VMI prašymas, nagrinėjimo tvarka Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 5 punkte įtvirtintu teisėkūros efektyvumo principu, pagal kurį teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausios ir ekonomiškiausios teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės bei minėto įstatymo 3 straipsnio 6 punkte reglamentuojamu teisėkūros aiškumo principu, pagal kurį teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, siekiant išvengti situacijų, kai Įstatymų projekte nustatytų reikalavimų pažeidimas trukėtų ilgą laiką, Įstatyme projekte siūlytina nustatyti, jog VMI prašymo dėl sprendimo, kuriuo duodamas privalomas nurodymas interneto paslaugų teikėjui, patvirtinimo klausimas (jei vis tik būtų laikomasi pozicijos, kad VMI priimtas sprendimas, kuriuo interneto prieigos paslaugų teikėjams duodamas privalomas nurodymas, būtų tvirtinimas teisme) Vilniaus apygardos administraciniame teisme išsprendžiamas teisėjo rezoliucija, kuri nėra skundžiama. Teisėjų taryba taip pat pastebi, jog iš siūlomo įtvirtinti teisinio reguliavimo, pagal kurį VMI

sprendimu yra duodamas nurodymas interneto prieigos paslaugų teikėjams, nėra aišku, nuo kurio momento šis sprendimas yra vykdytinas, t. y. ar nuo sprendimo priėmimo, ar nuo sprendimo patvirtinimo. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 61³ straipsnio 3 dalies (taip pat ir 61³ straipsnio 4 dalies) nuostatą, įtvirtinant, kad VMI sprendimas vykdomas tik jį patvirtinus (jei VMI priimtas sprendimas, kuriuo interneto prieigos paslaugų teikėjams duodamas privalomas nurodymas, būtų tvirtinimas teisme – išnagrinėjus prašymą Vilniaus apygardos administraciniame teisme ir patvirtinus VMI sprendimą teisėjo rezoliucija).

Be kita ko, atkreiptinas dėmesys, jog, vadovaujantis Įstatymo projekto 61³ straipsnio 2 dalies 1 punktu, platformos operatoriumi laikomas subjektas, kuris su pardavėjais sudaro naudojimosi platforma ar jos dalimi sutartis. Atsižvelgiant į teisėkūros aiškumo principą bei tai, kad tiek Įstatymo projekto 61³ straipsnio 3 dalyje, tiek šio straipsnio 4 dalyje siekiama reglamentuoti atvejus, kai į Vilniaus apygardos administracinę teismą kreipiamasi dėl platformos operatoriui nustatytų pareigų nesilaikymo, siūlytina patikslinti Įstatymo projekto 61³ straipsnio 3 dalies formuluotę, įvardijant, kad prašyme dėl sprendimo patvirtinimo turi būti nurodytas ne asmens, bet platformos operatoriaus pavadinimas, jeigu jis žinomas.

Teisėjų tarybos pirmininko pavaduotoja

Egidija Tamošiūnienė